

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 8.

Betört kirakat.

Uri családoknál a gyermekjátékkal is reprezentálni szoktak. Rengeteg, mi mindent kapnak a gyermekek s minden darab igazán remek dolog, de el is teszik a gondos szülők üveg szekrénybe s a csodálkozó vendégeknek büszkén mutatják, ime ez a darab már két éves, ez három stb. és most is egészen új.

Persze, mert nem adják gyerek kézbe. Azok csak úgy üvegen át gyönyörködnek bennük — ha jók voltak.

Nagyon bánt a gondolat, hogy mi is ilyen uri gyermekek voltunk eddig.

Kaptunk hatvanhétben sok szép dolgot, de a hatvanhetes pártban egy üveg szekrényt is hozzá, mely olyan vigyázó gonddal őrizte a kedves alkotmányos irományokat, hogy nem férhettünk hozzá. Csak gyönyörködhettünk benne üveg alatt, míg jók voltunk, de mikor obstruálni is mertünk, a rossz fiúk, mint vas függőnyt akart alkalmazni Tisza az ósdi almáriumbra, hogy valahogy be ne törjük s szét ne hordjuk az életbe azt a sok jót, melyről leltárilag számoltak el idáig kormányaink Bécsben, hogy meg vannak 35 év óta, meg vannak, egészen olyanok, mint új korukban, hiszen nem használhattuk soha.

Meg volt elvben vagy papíron, tehát üveg alatt a szabadelvű párti kirakatban minden nemzeti kívánságunk. Elvben a

magyar hadsereg, papíron a külön vámterület, a magyar helység nevek, a magyar lelkű iskola törvények, a ki és beáldorlást szabályozó törvények, mindenek felett meg volt a magyar állam önnállósága stb. csak használatra nem adták ki, akik megadták, hanem beletették az üveg almáriumba a szabadelvű pártha, mely őrizte-őrizte.

Persze némi pecsenye maradékok is szoktak tartatni az almáriumban, hátezt is őrizte.

A nemzet pedig nagy kora lett lassankint s bár a gondos szabadelvű párt, látva az idők zavarosra válását le akarta ereszteni a Dániel gyártotta vasrollót, dacára a zsebkendő jegyében csinált ellenforradalomnak, a nemzet nem ijedt meg, a vasrollót szétülötte, az üveg almáriumot betörte s most... hogy mi lesz!? Há! kiszedjük az almáriumból ami a miénk, a régi rossz, szűtte butort félredobja a nemzet és játék helyett komoly munka eszközöket kíván.

A maradék pecsenyéknek pedig vége. Ennyi a változás! és ez mily óriási változás!?

Meg kell ezt éreznünk minden téren, de különösen a magyarság nagy szent ügyeiben.

Sok jámbor lélek szinte megriadt arra a hirre, hogy ezután másképpen lesz, mint ahogy eddig megszoktuk s váltig félnek, hogy baj lesz a nagy önnállóságból.

Hát ezt nem kell gondolni.

A kis Románia, mióta felszabadult, meg is erősödött és nemzetivé is lett. Olyan erős nemzeti politikát üz, hogy a mi fejünk is megfájdul tőle, a miénk, kik óriások vagyunk hozzájuk képest s mégis a 20 perzent s iskolai magyarosítást se mertük megcsinálni. Hadsereget tart az a kis ország s hogy mit ér nem nagy, de jó hadserege, arról a nagy Muszkaország tudna beszélni. Van külügyi képvisellete és ki bírja, van önnálló pénzügye és megél vele, ipara csak olyan mint a miénk, mezőgazdasága még olyan sincs, azért nem hal éhen a külön kereskedelmi szerződések miatt.

Nem kell hát aggódni, hogy megfulunk a szabad levegőtől. Nem történt semmi forradalmi dolog itthon, csak félredobtuk egy régi butort, mely semmire sem volt már jó s új formájú butorokkal rendezkedünk be.

Módjával — ahogy lehet. A koalíció vezéreinek bölcs mérséklete mutatja, hogy egy részt baj nélkül fog megélni a költözökös. másrészt a régi rozoga butorból nem kerül vissza semmi.

Betört a kirakat s a nemzet végre kivézi jussát, melyet idáig csak üveg alatt látott s elég érett már ahhoz, hogy nem lesz tékozló fiú.

P-y.

Tiszát felelősségre vonják.

A kolozsvári *Ellenzék* írja a következő szenzációs politikai hirt:

A budapesti Nemzeti Kaszinóban nagy

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Ft. Wilfinger József kínai hithirdető levele.

«A kath. Hittérjesztés Lapjai» szerkesztőjéhez.

Kína, Tszétyán, Csuszán, 1904. okt. 20.

Sietek hirt adni az utóbbi hónapok különféle eseményeiről, amennyiben azok Tszétyán ap. helynökségünkben a kath. missiót érintik.

Sok huza-vona után befejezte a hatóság a bírói eljárást a keresztények ellen Ninghai-ban előfordult üldözés bűnygyében. A leginkább terhelt két vádlott nem örülhet az ítéletnek; az egyik főczinkos Uan-sie-tong nem kerülve eddig kézre, kimondotta a bíróság, hogy három év alatt el kell fogni és rajta a büntetést végrehajtani.

A másik czinkos személyesen nem vett részt az üldözésben, de hamis adatokat csempészett a Pékin-be küldött hivatalos jelentésbe az üldözésről. Magas állású embernek kellett lennie, hogy ezt tehesse; és csakugyan maga a tartomány kormányzója volt ez a hamisító, azt

állítván ft. püspökünkről, hogy az üldözés után többet számított től kártérítésül, mint amennyi veszteség a missiót és a keresztényeket érte. Mikor ezt a hazugságot a kormányzóra rábizonyították, a fölöttes hatóság elmozdította helyéről. Azt beszélük, hogy a szigorú, de igazságos ítéletet maga a császár hozta. Máskülönb is rászolgált ez a látszatra törvénytisztelő kormányzó erre a büntetésre. A keresztények ellen hamis vádakot tartalmazó kiáltványokat szerkesztett, sőt néhányat nyilvánosan ki is ragasztatott. Egyebek között p. o. azt hirdette, hogy a keresztények és a keresztiségre készülő kötelesek Konfutsze tiszteletére. Azt is hirdette, hogy a kath. hithirdetők telket és szántóföldeket csak a kínai hatóságok engedelmével szerezhetnek. Meg akarta a népet téveszteni avval is, hogy vallási ügyekben egyedül a mandarinok ítélkeznek belátásuk szerint.

A missiónak nincs oka sajnálni ennek a kormányzónak letételét; sőt ellenkezőleg, mert ez az eltávolítás azt bizonyítja, hogy a missiónak ügye igaz ügy volt, másrészt a császári kormány sokkal igazságosabb, mint azt a hamis jelentések után várni lehetett.

Hálát adunk Istennek, hogy ez így történt, mert a kérdésnek ilyen igazságos elintézése jótékonyan fog hatni a missió fejlődésére.

Másik fontos eseménye missiónknak, hogy Ningpo-ban megnyithattuk az u. n. európai iskolát, melynek feladata megismertetni Kinával az európai tudományokat. A próbaév végén tartott nyilvános vizsgálaton 31 mandarin jelent meg mint vendég, illetőleg bíráló; az eredmény kielégítette őket is, a lakosokat is.

Harmadik eseménye az 1904-ik évnek, hogy épül Shaosingfu-ban a sz. József, Csücsi járásban pedig a Szeplőtelen-Fogantatás temploma.

Ez a jubileumi esztendő arról is emlékeztet nekünk, hogy a keresztények száma már 19 ezer; ez a szám arról tesz tanubizonyságot, hogy ft. Reynaud püspökünk alatt a szaporodás 15 ezer volt.

Az ap. helynökség papnöveldeje végre kapott Ningpo-ban alkalmas bázist, ami előfoglalja mozdítani a benszült papság képzését.

Magamat illetőleg fölemlítem, hogy mutatkozott, de most még gyógyítható tüdőbaj miatt orvosi rendelésre el kellvén hagynom az én kedves Csinghoáfu missiómat, jelenleg mint a

ERMELLEKI HEGYIBOROK PALACZKOKBAN

elismert jól kezelt tiszta minőségben, 10 palaczkától fölfelé literes palackonként 70 fill.-jével háshoz szállítva kapható az

ERMELLEKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁGNÁL, Nagypiacz-tér 10. szám.

Minden palaczk címkeje, kupakja és dugója az Ermelleki részvénytársaság cégjelzésével van ellátva. Telefon 206. szám.

felháborodással és megütközéssel beszéltek arról, hogy két-három nap óta bizonyos uri és nem uri ügynökök sorra járnak a gazdagabb embereket és báróságokat, valamint egyéb czimeket ajánlanak fel nekik — bizonyos összegért. A Kaszinóban az a felfogás jutott érvényre, hogy azon a helyen, ahol ez idő szerint még a czimeket és kitüntetések osztogatják, valami baj van, amit nagy pénzzel akarnak eltusolni. Mások azt mondták, hogy talán a bukott képviselőket akarják az anyagi romlástól megmenteni, vagy talán azt hiszik, hogy az ellenzéki küzdelmekhez is szükség lesz majd pénzre.

Akárhogy is áll a dolog, nem tartják a tisztességgel összeférhetőnek s ezért a Kaszinóban jelen volt kiválóságok elhatározták, hogy a való tényállás kiderítése céljából a képviselőházban indítványozni fogják egy parlamenti bizottság kiküldetését. Ez a bizottság lesz hivatalosan kideríteni, hogy az adományozott báróságokért valóban kapott-e pénzt a Tisza-kormány s ha igen, mennyit és milyen czélokra fordította.

Gróf Károlyi István, aki jelenvolt a beszélgetésnél, kijelentette, hogy el is vállalja a bizottság elnökségét s mindenképen azon lesz, hogy kiderítse a bűnös manipulációt és lehetetlenné tegye ezt a bűnös társaságot. A kiküldendő parlamenti bizottság tagjai volnának ezidőszerint ellenzéki pártok kiküldötte, de részt venne benne a mostani szabadelvűpárt is arányos számú képviselőkkel.

Ez a terv bizonyára nagy feltűnést fog kelteni a politikai világban.

A politikai válság.

Az egész ország feszült figyelemmel várta gróf *Andrássy* Gyulának ma délelőttre kitűzött királyi kihallgatását, de ez a kihallgatás külső, nem politikai okokból némi halasztást szenvedett.

Andrássynak határozott szándéka volt, még kedden este Bécsbe utazni, de fizikai okok késleltették elutazását, úgy hogy még éjjel

bölcsészeti tanára működöm Csuszán-ban, levén egyuttal itt a Szent-Vincentz gyermek-szeminárium alkormányzója is. Ebben a tág munkakörben elég alkalom kínálkozik a missió javát előmozdítani. Egészségemnek javára szolgált a helycsere már idáig is.

Ami Kinának politikai helyzetét illeti, a közvélemény óhajtani látszik, hogy Japán véglegesen győzzön; óhajtana Kína részt is venni a háborúban, de nem teheti szegénysége és a déli tartományok örökös forrongása miatt. Ennek a helyzetnek köszönhetjük itt azt a békét és nyugalmat, mely szokatlansága miatt szinte félelmetes. Különben Kinára nézve az orosz-japán háború igen tanulságos. Mi abban a reményben élünk, hogy a keresztény vallás és az európai műveltség győzedelmeskedni fog. Nem lehetetlen, hogy a mostani háborúba egész Ázsia belekeveredjen, ami egy nemét idézi majd elő a népvándorlásnak.

Nehéz időköt élünk; minden év újabb veszedelmet hoz reánk, de a vitézkedő egyház előbb-utóbb győzedelmeskedni fog a pogány népek fölött. Vajha ebben a harcban minket, szegény híthirdetőket, a kath. világ segítene ima és alamizna által, mert mindkettőre sokkal jobban rá vagyunk szorulva, mint azt a kath. hívek nagy része képzele.

Fogadja stb.

Wilfinger József,
ap. híthirdető.

táviratilag kellett a kabinetirodával tudatni, hogy nem utazhatott el és csak reggel negyed 9 órakor fog a marheggi gyorsvonattal Bécsbe mehetni. A gróf reggel csakugyan elutazott és délben érkezett Bécsbe, hol a szállóban várta már a kabinetiroda értesítése, hogy ő Felsége a király délután 3 órakor fogja fogadni.

Andrássy kijelentette, hogy a mai kihallgatáson részletes jelentést fog tenni a helyzetről és a királynak elő fogja adni, illetőleg be fogja terjeszteni a különböző pártok és azok vezérférfiainak nyilatkozatait.

Félhivatalosan is megerősítik, hogy gróf *Andrássy* Gyula mostani első kiküldetésének nem volt semmi más célja, mint az összes mértékadó politikusoknál tájékozást szerezni a helyzetről és erről a királyt informálni.

Andrássy Gyula gróf a királynál.

Andrássy Gyula gróf Bécsbe utazott jelentést tenni ő felségének megbízása eredményéről.

Elutazása előtt fogadott egy ujságíró s tárgyalásainak eddigi állásáról a következő nyilatkozatot tette:

— Megállapodásom nincs semmi irányban. — Az én föladatom, amelynek megoldására királyi megbízást nyertem, első sorban az információszerezésre szorítkozik. Tájékozódnom kellett a különböző pártok felfogásáról, hogy megtudjam, mely feltételek mellett volna lehetséges a helyzetet kibonyolítani és a parlament munkabírását helyreállítani. Más nem volt a föladatom.

Ezért kerestem az érintkezést az összes pártok vezérpolitikaival.

S ma ott vagyok, hogy az információt minden oldalról megszereztem és e szerint föladatom első részét betöltöttem. Most fölmegyek Bécsbe, hogy jelentést tegyek ő Felségének.

Őn érhetőnek fogja találni, hogy mielőtt a felséges urnak nem referáltam, másnak egy szót sem szólhatok. Annyit általánosságban mondhatok, hogy sok nehézség mutatkozik a kibontakozás utjában.

A nehézségek, mint bécsi tudósítónk jelenti, a katonai téren tett követeléseken kívül főleg abban találhatók, hogy míg egyrészt maga a korona óhajtása is az volt, hogy a helyzet megoldásához a szabadelvűpárt segítése és támogatása is igénybe vetessék, másrészt maga a szabadelvűpárt is ragaszkodik ehhez és ha mellőzötték, a válság megoldásában nehézségeket fog támasztani. Már pedig az ellenzék a maga támogatásának feltételül kikötötte a szabadelvűpárt mellőzését.

Bécs, febr. 8. A király ma délután kihallgatáson fogadta *Andrássy* Gyula grótot. *Andrássy* gróf még kihallgatása előtt több látogatást tett és *Khuen-Hédervár* gróffal is tárgyalt.

Andrássy Gyula gróf még a királynál van és a kihallgatás lefolyásáról eddig semmitéle hír sem szivárgott ki.

Bécs, február 8. Délelőtt 10 és fél órakor. Hír szerint *Andrássy* Gyula gróf kormányalakításhoz megbízást nem kap. A király környezetéhez tartozó igen befolyásos ember közölte állítólag, hogy *Wekerlé*t, *Hódossy*t és *Láng* Lajost hivatja a király, még pedig most szombatra. Az a hír is kiszivárgott hogy a kibontakozás ügyét *Scögyény-Marich* László nagykövetre bizzák, akit sürgősen ő Felsége elé

rendeltek. A király csakis 67-es alapon álló többségből alakult kormányra kívánja rábízni a kormány vitelét.

A függetlenségi párt megalakulása.

A függetlenségi párt ma délelőtt tartotta meg *Kossuth* Ferencz elnökle mellett alakuló értekezletét a Sas-kör földszinti dísztermében. Az értekezletre a pártnak százötven tagja jött el.

Kossuth Ferencz elnök elmondta, hogy azért viszi ő az elnöki tisztet, mert a párt régi hagyománya, hogy amíg a tisztikar meg nem alakult, addig a régi elnök vezeti az ügyeket. A mai értekezletnek a megalakulás a tárgya.

Justh Gyula indítványozza, hogy *Kossuth* Ferencz újabb választásuk meg elnöknek. (Éljenzés.)

Kossuth Ferencz: Megköszöni a bizalmat s felkéri a pártnak tudomása szerint legifjabb tagját, *Ráth* Endrét, hogy foglalja el a jegyzői széket.

Indítványozza, hogy küldjenek ki kilenc tagból álló kandidáló bizottságot, melybe az ő elnökle alatt gróf *Apponyi* Albertet, *Barabás* Bélát, *Gulner* Gyulát, *Justh* Gyulát, *Kubik* Bélát, *Polónyi* Gézát, *Szederkényi* Nándort és *Tóth* Jánost válasszák be. *Thaly* Kálmán tiszteletbeli elnöksége sem kerül persze választás alá.

A kandidáló bizottság munkája alatt az értekezlet szünetelt. Néhány percz mulva *Kossuth* Ferencz újabb megnyitotta a tanácskozást és bejelentette, hogy a bizottság alelnököknek javasolja:

Barabás Bélát,
Gulner Gyulát,
Polónyi Gézát.

Szederkényi Nándort és

Tóth Jánost, aki egyben igazgatója is lesz a pártnak.

Háznagy: *Leszkay* Gyula.

Jegyzőknek kandidáltak a következő fiatal képviselőket: *Baross* János, gróf *Benyovszky* Móricz, *Buza* Barna, *Horváth* József, *Jankovics* Marcell, *Kállay* Ubul, *Kelemen* Samu, *Keller* István, *Kun* Árpád, *Kuszka* István, *Lachne* Hugó, *Molnár* Albert, *Nagy* Emil, *Nessi* Pál, *Samassa* János, *Szász* Zsombor és *Szunyogh* Mihály.

Kossuth Ferencz: Konstatálja, hogy a párt egyhangulag választotta meg a tisztségekre a jelölő bizottság által javaslatba hozott képviselőket.

Az értekezlet végén még *Meskó* László mondott köszönetet a pártvezetőségnek s a vezérlő-bizottságnak a választások buzgó vezetéséért.

Az orosz reform-akció.

A munkás-kérdés megoldása.

Pétervár, február 8.

(A pétervári távirati ügynökség jelentése.) Az utolsó pétervári és Oroszországnak egyéb városaiban előfordult sztrájkok arra birták a pénzügyminisztert, hogy emlékiratot nyújtson át a czárnak a munkáskérdés különböző oldalait illető törvények kidolgozásának sürgős szükségességére vonatkozólag és hogy a czárnak kifejtse a kérdéseknek való felfogását. A czár a pénzügyminiszter összes tervezeteit helyben hagyta és azok a minisztertanácshoz kerülnek, hogy ezután már törvényhozási uton közeledjenek a megvalósulás felé.

A pénzügyminiszter tervei a következők:

A gyáros és a munkások kölcsönös viszonyát törvényhozási uton kell szabályozni és kényszeríteni kell a hatóságokat, hogy a törvényekhez tartsák magukat. A pénzügyminiszternek a munkáskérdés szabályozására

vonatkozó tervei négy csoportra oszthatók. A miniszter szükségesnek tartja, hogy a munkásoknak törvényhozási uton adjanak jogot arra, hogy ők is közrehasznalják a béreik javításában intézkedésekben. Bizonyos szervezkedést is meg kell engedni. A munkás szervezkedésnek két formája van: tervek véve. Az egyik a kórházi ápolás a gyárosok és a munkások költségein a gyárosok és a munkások választott képviselőinek közös vezetése alatt. A másik forma a munkaadók és a munkások képviselőiből álló helyek a bér és egyéb kérdések megoldására és a munkások helyzetének javítására. A pénzügyminiszter szükségesnek tartja a munkaidőnek nappali 10 órában és éjjeli 9 órában való megállapítását. A gyárosoknak megengedhető, hogy ünnepnapon dolgozathassanak, de kényszeríteni kell őket, hogy a munkásoknak minden hónapban négy szabad napot biztosítsanak. A rendes munkaidőn túl való munka korlátozására a visszaélések megakadályozása végett külön határozatokat kell kidolgozni. Szükséges még sztrájkra és szerződéstörésre vonatkozó jogszabályok felülvizsgálata. Most a sztrájkokat a fennálló törvények miatt nem gazdasági nézőpontból tekintik, hanem olyan álláspontból, hogy azok vétséget jelentenek a társadalmi rend és nyugalommal szemben. A jelenlegi törvények revíziójánál — úgy mond a miniszter — magukévé kell tenni a nyugat-európai álláspontot, hogy tudniillik minden sztrájk, ha nem jár kihágásokkal, tisztán gazdasági természetű és bizonyos feltételekkel a társadalmi rendet nem fenyegeti. Végül hangsúlyozza a miniszter a munkások orvosi segélye javításának szükségességét.

Ezeket a terveket a minisztertanács az állami biztosítás kérdésével egyidejűleg tárgyalja.

A cenzura és a sajtótörvény módosítása.

A minisztertanács a cenzuratörvények tárgyalása után elhatározta, hogy a cenzura és a sajtótörvény megvitatásának céljából és új törvényjavaslatok létesítése végett a czártól megjelölendő személyiség, mint elnök vezetésével külön tanácskozmányt hív egybe szakavatott hivatalnokokat, a tudományos akadémia tagjait, kiváló írókat és a különböző osztályok képviselői köréből.

A tanácskozmány elnökének joga lesz oly személyeket meghívni az ülésre, akiktől hasznos utbaigazítások várhatók és módjában fog állani az államtanácsnak is javaslatokat tennie. A minisztertanács azonkívül elhatározta, hogy már e törvények végleges revíziója előtt is megszűnteti a belügyminiszter ama jogát, melynek alapján eltilthatja a közleményeknek a lapokban való felvételét és hogy eltilthatja azt, hogy valamely lap ne mehessen át egyik szerkesztőtől másiknak kezébe.

A minisztertanács még azt is elhatározta, hogy a cenzura revíziója előtt kiterjeszkedhessenek a belügyminiszter rendelkezési joga valamely lap egyes számai utczán, pályaudvaron vagy más nyilvános helyen való eladásának, de nem a könyvkereskedésekben és olvasótermekben való terjesztésének tilalmára. A miniszter azonban követelheti valamely cikk szerzője megnevezését, ha az törvényileg lesz üldözendő.

Negyedszer elhatározta a minisztertanács, hogy felkéri a czárt, hogy oly könyveket, amelyeket a belügyminiszter a minisztertanácsnak politikai okokból való eltiltás céljából nyújt be, a tudományos akadémia és más tudományos intézeteknek megvitatás végett legyenek beküldendőek. Legyen joga a belügyminiszternek és az igazságügyminiszternek a cenzurára vonatkozó rendeleteket felülvizsgálat alá venni.

Végül elhatározták, hogy a minisztertanácsot és a belügyminisztert felkéri, hogy a kiev-i főkormányzóval, valamint a khievi és kharkhovi egyetemek és tudományos akadémiák képviselőivel történt tanácskozás után

felülvizsgálat tárgyává tegyék a kis orosz nyelvnek könyvekben való használatának korlátozására vonatkozó czári intézkedéseket. Az összes határozatokat helyben hagyta a czár f. hó 3-án.

Holnap teszik közzé azt a czári kéziratot, amely Kúbeko valóságos titkos tanácsost, a birodalmi tanács tagját és a czári tudományos akadémia levelező tagját a cenzura és a sajtótörvény reformálására kiküldött külön tanácskozmány elnökévé nevezi ki. A bizottság tagjai Borovikovszki, Szlucsevszki, Szerev szenátorok, Lukjanov közoktatásügyi miniszter segéd, Nikitin, a tudományos akadémia alelnöke. Klincsevszki akadémikus, Koni szenátor akadémiai dísztag, gróf Golejszen-Kutuzov udvarmester, Arzeniev valóságos államtanácsos, Sztaniulevics és Mecerszki herceg, továbbá Picsno tanár szerkesztő és Szugorin lapkiadó, végül még számos érdekelt. Hír szerint a bizottság tíz nap múlva kezdi meg tanácskozást.

A cenzura és sajtótörvény reformálására kiküldött külön bizottság elnökének óhajta az, hogy a cenzura ne maradjon hatósági kezekben, tehát a papi cenzurát is el kell törölni. A papság küldhet képviselőt a sajtóigazgatásba.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Febr. 12. Kath. Szabad Liceum matinéja.

Február 19. A főgymnázium ifjúságának matinéja a főgymnázium dísztermében.

Febr. 25. Kath. Szabad Liceum estélye: dr. Károly Irén Előadása.

Márcz. 16. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.

Apr. 6. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.

Apr. 29. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye (estély.)

* **Városi közgyűlés.** Ma, csütörtökön tartja rendes havi közgyűlését Nagyvárad város törvényhatósága. A tárgysorozat semmi nagyobb mozgalmat nem ígér s egyhangú, csendes közgyűlésre van kilátás. A városatyák azért előreláthatólag nagy számmal fognak megjelenni a közgyűlésen, mert a fogalmazóválasztás elég vonzerőt gyakorol rájuk. A hét pályázó közül lehet választani. Azt hisszük, hogy két pályázó körül tömörülnek főként a városatyák. Legtöbb kilátásuk van ugyanis a megválasztásra *Rácz* Endrének, *Rácz* Mihály nyugalmazott városi főjegyző fiának, aki jelenleg is a város szolgálatában áll, — továbbá *Pásztor* Ede jó nevű hírlapírónak, aki a legutóbbi választáson már tekintélyes szavazatot kapott s aki ben Nagyvárad város tisztikara jó munkáért nyerne.

* **Pályázat alszámvevői állásra.** *Beöthy* László főispán átiratban megkereste Nagyvárad város polgármesterét a *Gesztesi* Ödön nyugdíjazása folytán Nagyvárad városánál megüresedett alszámvevői állás feltöltése iránt. A pályázatok az alszámvevői állásra a főispánhoz czimezve, márczius hó 4-ig a polgármesteri hivatalhoz nyújtandók be.

* **Új vasut a megyében.** *Hieronym* Károly minisztersége alatt újból megindultak a vicinális vasut engedmények. Ezek közül több Biharmegyét is érdekli. Tegnap ismét érkezett egy ilyen engedmény Biharmegyéhez és Nagyvárad városához. A kereskedelmi miniszter egy évre az előmunkálati engedélyt dr. *Pekár* Imre budapesti ügyvédnek megadta a nagyvárad államvasut állomástól Nagy-Ürög, Less, Pósa, Nyárszeg, Hosszuaszó, Görbed, Ten, e, Belfenyér, Fekete-Győrös, Feketetót, Feketebátor, Talpas és Barakony érintésével az arad-csanádi

vasut Csermő állomásáig, továbbá ezen vonalból Barakonytól elágazólag Kisjenő és Erdő-hegy állomásokig vezetendő gőz- vagy motoros üzemű helyiérdekű vasutvonalra.

* **Változás az iparfelügyelőségek-nél.** Legközelebb új beosztás alá kerülnek a magyar királyi iparfelügyelőségek. A 17 felügyelőség helyett ezután 35 lesz, alárendelten két felügyelőségnek, melyek egyike Budapesten, másika Pozsonyban fog székelni. A nagyváradi s kivüle még husz más felügyelőség a budapesti központhoz fog tartozni. Az új rend már a tavasz folyamán életbe lép.

* **Biharmegye közigazgatási bizottsági gyűlése.** Biharmegye közigazgatási bizottsága tegnap délután gyűlést tartott *Beöthy* László dr. főispán elnöke alatt. Az alispán jelentése után a főorvos terjesztette elő a közegészségi ügyekről jelentését. A főorvos jelentése szerint, tömegesen fordult elő a vármegyében influenza, mely pár esetben halállal végződött. A közigazgatási bizottság ülést már a múlt hét szerdájára összehívták, de mivel a főispán nem volt idehaza, nem lehetett megtartani az ülést.

* **Változás a csendőrség beosztásában Biharmegyében.** Biharmegye területén a legutóbbi időben több csendőrsőt állítottak föl s ennek következtében a nagyváradi csendőrszárnyhoz tartozó szakaszok beosztásában aránytalanság állott be. A honvédelmi minisztérium az aránytalan beosztást megemlisztendő, a nagyváradi csendőrszárnyat újonnan beosztotta. Az új beosztás a következő: A *belényesi* 2. csendőrszakaszhoz tartoznak a *belényesi* közigazgatási járásban: a *belényesi*, *keszdi* *budorászi*, *sólyomi* és a *robogányi* csendőrsők; a *béli* közigazgatási járásban: a *magyarcsékei*, a *hollódi*, *tasádfői* és a *dobresti* csendőrsők; a *vaskohi* közigazgatási járásban: a *vaskohi*, *rézbányai*, *domroványi* és a *henkeresi* csendőrsők. A *nagyszalontai* 3. csendőrszakaszhoz tartoznak a *nagyszalontai* közigazgatási járásban: a *nagyszalontai*, *sarkadi* és a *keményfoki* csendőrsők; a *cséffai*, *közigazgatási* járásban; a *cséffai*, *ugrai*, *geszti*, és az *okányi* csendőrsők; a *tenkei* közig. járásban: a *tenkei*, *gyantai*, *jánosdai* és a *feketebátori* csendőrsők; a *berettyóújfalui* közigazgatási járásban: a *berettyóújfalui*, *pocsaji*, *csókmói* és a *zsákai* csendőrsők; a *sárréti* közigazgatási járásban: a *nagybajomi* és a *bihartordai* csendőrsők. A nagyváradi 1. csendőrszakasz beosztása érintetlen marad.

* **Pör a villamos-telep miatt.** A nagyváradi villamos-telep építésénél több olyan munka fordult elő, mely speciális szakértelmet igényelt. Ilyen volt a kémény építése és a kazánfalazás. A kéményépítést a főmérnök felépése folytán az e nemű munkáknál specialista vállalkozóra, a *Pustodis* cégre bízták, a kazánfalazásnál azonban, dacára a jóakaró figyelmeztetésnek, győzött a protekció s a helybeli *Ince* és *Társ* céget bízták meg a kazán falazásoknál. Azóta bebizonyult, hogy a kazánfalazás nem jó. Ebből sok kellemetlenség és költség származott. A szakértők is kijelentették, hogy a munkálatok nem a kellő szakértelemmel lettek végezve. A városi tanács ez okból utasította *Dus* László főügyészt, hogy 1400 korona költség erejéig indítson pert az *Ince* és *Társ* vállalkozó cég ellen. Ez az eset kellő tanulságot szolgálhat, hogy a helyi ipar nagyon is szükséges támogatása mellett arra is figyelemmel kell lenni, hogy a speciális dolgokat csak kellő szakértelemmel bíró vállalkozóra kell bízni.

* **Egy érdekes falragasz.** Székely-Kocsárdon a pártmozgalmak most a választás után is egy érdekes falragaszt termeltek. Két

részből áll a plakát: fele fekete-sárga, fele pedig nemzetiszínű. A fekete-sárga részén kihirdették azoknak a neveit, akik a kormány-pártra szavaztak, a nemzetiszínű részén azokat, akik az ellenzékre.

* 1600 korona választási költség.

A nagyváradi országgyűlési képviselőválasztás alkalmából a város a Sas szálloda egy részét foglalta el a választási célokra. Hillinger Lípót a Sas bérlője ezért az egy napért, beleértve a választásnál közreműködők villásreggelijét és ebédjét, nem kevesebb, mint 1600 koronáról adott be számlát a városhoz. Természetesen nagyon elszörnyűködtek ezen a horribilis számlán, mert a kialakított étkezés és a fűtés a legjobb számítással sem tehet ki 300 koronát, tehát ötszáz korona esnék a helyiségek egy napi használatáért. Hillinger valószínűleg tévedett s fejős téhennek nézte a várost. A számlában olyan szönyeg is szerepel, mely éveken keresztül azelőtt s még most is ott disztelenkedik a Sas lépcsőjén; továbbá tekintélyes összeg van felvéve rongálások címén. Azt hisszük, hogy a városi tanács egy kissé bővebben utánna néz még a dolognak, mielőtt ezt a számlát kiutálná. Mert jogos és igazságos, hogy a felmerült költségeket a bérlő megkapja, de a városi pénztár érdekeinek a megóvása pedig egyenes kötelessége a tanácsnak.

* **Kinevezés.** A m. kir. igazságügy-miniszter *Bánffy* Sámuel nagyváradi-vidéki kir. járásbírói díjnokot a tenkei királyi járásbírói díjhoz irnokká nevezte ki.

* **Rimler Gyula meghalt.** A közös hadügyminiszter egyik nyugalmazott tisztviselője, dr. *Rimler* Gyula, aki a magyar—francia—oros szövetséget akarta pár év előtt létrehozni és e végből Párisban mozgalmat is indított, e célból Ugronnal is tárgyal, meghalt. Az elhunyt unokatestvére volt *Rimler* Károly polgármesternek.

* **Az állatvédelem érdekében.** Több helyről panasz érkezett a rendőrséghez a miatt, hogy a sikos uttesteken különösen tűzfát fuvarozó szekerek olyannyira tulrakott szekerekkel fuvaroznak, hogy mostohán tartott lovaik a szokatlan nagy terhet csak folytonos ütlegelés mellett, sőt még így is alig képesek tova vonszolni. A főkapitány utasította a rendőrséget, hogy a tulrakott és a lovak által szemmel láthatólag csak nagy megerőltetéssel vonszolt szekereket azonnal tartóztassák fel, a szekérről a tulterhelést rakassák le és az illető szekeret szigorú megbüntetés végett haladéktalanul jelentsék fel. Egyidejűleg a fuvarosok megfelelő figyelmeztetése és utasítása érdekében megkeresést intézett a Fuvaros Szakegylet elnökségéhez is.

* A katonabeszállásolás megváltása.

A tatonatartás megváltása iránt kibocsájtott polgármesteri felhívásnak az idén is meglett a kellő eredménye, amennyiben nap-nap után igen sokan jelentkeznek a pénztári hivatalban, hogy az egyes házakra kirótt katonatartási kötelességet pénzbelileg megváltsák. Szabályrendelethez tudvalevőleg 5 koronát kell fizetni minden egyes katonáért s a teljesített fizetés ellenében az illető ház az egész évre fel van mentve a katonatartás kötelezettsége alól. A befizetési határidő február 15-ike, azontul már csak 8 koronájával lehet a megváltást teljesíteni. A katonai ügyosztály a felhívás egy példányára kapcsán a múlt évben megváltást teljesített háztulajdonosoknak előzékenyen kiküldötte az ellennyugtákat, melyekkel minden további utánjárás nélkül a városi pénztárnál fizetni le-

het, ujonnan jelentkező háztulajdonosoknak előbb a katonai ügyosztályhoz (II. emelet 31. sz. szoba) kell fordulnia előjegyzés s az ellennyugta kiírása végett s csak azután lehet a pénztárnál fizetni. Az elmúlt évi befizetések megközelítik a 10,000 koronát, s ha a háztulajdonosok saját kényelmüket érdekeikkel továbbra is azonosítják, pár év alatt a katonatartási kötelezettséget megszüntető hatalmas barak épületeket lehet emelni a befolyó összegekből. A kedvezményes befizetési határidő február végén lejár, figyelmeztetjük tehát az érdekelt háztulajdonosokat, hogy a befizetéseket saját érdekükben is mielőbb teljesítsék.

* **Lopás.** *Turcsányi* Duczi orfeumi énekesnő panaszt emelt, hogy záratlan szobájából az éjszaka vagy tegnap délelőtt, míg ő otthon aludt, felfeszített bőröndjéből egy dobozt lopott el valaki; a dobozban 70 korona pénz és 260 korona értékű különféle ékszer volt. Nyomozást folyamatba tette a rendőrség.

Rimanóczy-étterem.

Van szerencsém igen tisztelt vendégeim szives tudomására hozni, hogy **febr. 12-től kezdve** a Fő-utca felőli étterem átalakítási munkálata miatt a **Körös-korzói kényelmesen berendezett éttermében** fogom a kiszolgálást teljesíteni. Midőn ezt igen tisztelt vendégeim és a n. é. közönségnek tudomására adom, magamat további becses pártfogásukba ajánlva, vagyok kész szolgálattal **Karner Gyula**, a Rimanóczy-étterem bérlője.

* **Egy elsőrendű daltársulat.** *Szabó Gyula* Körös-utcai jóhírű vendéglőjében napok óta egy kitűnően szervezett daltársulat játszik, még pedig napról-napra az előkelő közönség osztatlan elismerése mellett. A társulat primadonnája *Soldos* Gizella a széphangu coloratour énekesnő, aki a legkedveltebb operettekől énekel, a sikerült énekszámáival sok tapsot arat, *Turcsányi* Duczi a «társulat szépe» igazi szubrett tehetség, izzó temperamentummal, *Chanette* braur tánczosnő, *Rienzi* Mariska pedig régi kedves ismerőse a közönségnek. Nagyon hódítanak: *Vámosi* Mimi *Aranyosi* Margit, valamint *Satanella* tánczosnő, *Pajor* Nelli sanzonett, a férfiak közül pedig *Grünau* és *Bodrogi*. A daltársulat igazgatója *Weisz* Lajos. Naponta két új bohózat.

IRODALOM.

A kereszt iskolája.

Három egymásutáni éven nagybőjti elmékedéseket tartottam a nagyváradi Szent László templomban az *Úr Jézus Krisztus kinszenvedéséről*. A három évi ciklus 18 elmékedést ölelt fel; — az első hat a kinszenvedés előzményeit tárgyalta, a második és harmadik ciklusban a keresztut állomásaihoz fűztem elmékedéseimet. E nagybőjti elmékedéseket *A kereszt iskolája* cím alatt összegyűjtve sajtó alá rendeztem s február közepén kerül ki a nagyváradi Szent László nyomdából. A 10—12 éves csinos kiállítású füzet ára 2 korona (vidékre 2 korona 20 fillér.)

Nagy-Várad, 1905. febr. 2.

Dr. Vucskics Gyula,
sz. széki ülnök, plebános.

* **A Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvénytár** február 1-én megjelent 3. füzet a községi közigazgatás szakembereit különösen érdekelni fogja. Rájuk nézve egy nagyfontosságú kézi könyv közzélése kezdődik. Címe: »A községi háztartás és számvitel.«

Szerzője dr. *Lengyel Vilmos* m. kir. állami számvevőszéki osztálytanácsos, ki ezen a téren a legkiválóbb szaktekintélyek egyike. Dr. *Lengyel Vilmos* osztálytanácsosnak ezen jeles kézi könyve felöleli és kimeríti a községi háztartás és számvitel összes kérdéseit. Ebben a füzetben dr. *Papp Antal* folytatja az »Italmérők könyve« című jeles kézikönyvét, mely a jövő számban közlendő becses »Iratminta-tárral« és tárgymutatóval befejezést nyer. Ennek a 3-ik füzetnek »Döntvénytári része« egy egész sorozat, 71. számig terjedő közigazgatási bírósági, választás- és közoktatásügyi, kereskedelmi és honvédelmi miniszteri határozatokkal elődöntött és érdekes jogeseteket közöl. A minden oldalról elismerésekkel elhalmozott kitűnő folyóirat az a kitüntetés érte, hogy Eger város tanácsa tanácsi ülési határozattal elrendelte az előfizetést, mert »azon meggyőződést« szerezte, hogy ezen folyóirat a közigazgatási ügyek felöllesztésével hízagot pótló és gyakorlati alkalmazásnál hasznos munka.« Erről szóló határozatot végzésileg közölte a szerkesztővel. A szerkesztőség szívesen küld mutatványszámot. Az előfizetési pénzeket — egész évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona, egy óra 1 korona — legzélszerűbb postai utalványon dr. *Dolencz József* ügyvéd, szerkesztő és kiadó-tulajdonos címére Budapest, VIII., József-körút 74. sz. II. emelet 11. ajtó küldeni.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Frizzo utolsó fellépte.

Péntek: Teknősbéka.

Szombat: Heidelbergi diákélet.

Vasárnap: d. u. Az aszfaltbetyár, este Suhancz.

Somogyi, mint Frizzo.

Egy bérlőtől kaptuk a következő sorokat: A közönség egy része bosszankodik, más része esodálkodik azon, hogy Somogyi Károly a zseniális olasz gauktert egy héten át a közönség nyakára tukmálja s bosszúból, amiért a bérlők nem akarták kiváltani páholyaikat a bérlétszünetes előadásokra, most csak azért is beadja nekik Frizzot bérletbe. Tévednek azok, akik azt hiszik, hogy Somogyi orfeummá akarja átalakítani a Szigligeti színházat. Azoknak sincs igazuk, akik azt híresztelik, hogy a jeles direktor legközelebb egy állatseregelyt fog bemutatni a színpadon, bérletszünetben, felemelt helyárrakkal. Biztos értesülésünk szerint másban töri a fejét Somogyi.

Hosszas direktorsága alatt ugyanis rájött, hogy nincs jó színész rajta kívül. Azért eddig is, ha valami kitűnő erő kívánó szerepre került a sor, lefoglalta magának. Amióta azonban Frizzótól látta, hogy egy ember egész szindarabot el képes játszani, tanulmányozni kezdte az olasz «művészetét» sőt órákat vett tőle még pedig nagy sikerrel. Ennélfogva Virágvasárnapról az egész szintársulatot elbocsátja s ezentul maga fo ja az összes szerepeket játszani s az összes fizetéseket huzni. Az előadásoknál sem lesz fennadás, mert a direktor ur nagy szorgalommal tanul a Wlassák kisasszonytól a trillákat, Berlányitól a bájos megjelenést és utólérhetlen naiva alakításokat, Bérczynétől pedig a kecses táncz lépéseket.

Eddig a tréfa. A komolyság pedig az, hogy a direktor urnak nincs műsora, vagy olyan van, mint az Aszfaltbetyár és a Teknősbéka, akkor csukja be a színházat vagy adja át másnak. Frizzo 8 fellépése is műsorszegénységre vall, az Aszfaltbetyár és Teknősbéka azonfelül műsorsúlydesre is.

Teknősbéka.

Somogyi Károly »színiigazgató« ugylátszik erőszakkal orfeumot akar csinálni a Szigligeti-színházból. Előadhatja az összes szemét darabokat, mit csak erős francia gyomor képes bevenni, bemutatja a lipótvárosi életet, izlés-

telen, pikáns zsidóviczcsekkel fűszerezve s a jó direktor aztán panaszkodik a nagyváradai közönségre, hogy nem műpártoló. Ha az igazgató ur a pikantériákat szereti, költözzék át a Fekete Sasba, s ott egy brettli társulattal előadhatják izlésének méltó darabokat. De az ellen tiltakozunk, hogy a közönség adófilléreiből épített színházat az orfeumbódéknál is alacsonyabb nivóra süllyesztse. Végre is kulturális célú akart szolgálni akkor a polgárság, mikor felépítette a Szigligeti-színházat, nem pedig Somogyi-mulatót létesíteni. Egy heti műsorról sem maradhat le oly darab, melyet izléses emberek malaczságnak neveznek. Fecskefészek, Aszfaltbegyár után most a Teknősbékát akarja beadni a közönségnek a direktor, mely a malaczságok között az elsőhelyet foglalja el.

Frizzo utolsó vendégjátéka. Frizzo átváltozó művész ma este játszik utolszor a Szigligeti színházban s innen Pozsonyba megy 10 estére. Frizzo mai bucsufellépte — mint a színházi kommuniké mondja — érdekes lesz. Amennyiben néhány új számot is fog bemutatni.

János vitéz Karsch Pongrácz óriási sikerű operettje lesz a színház legközelebbi premiéréje. Naponta folynak a próbák az újdonságból az igazgató vezetése mellett, az első előadás a jövő héten lesz a Szigligeti színházban. A cimszerepet Horváth Kálmán, Ilust — Arady Aranka a királyt — Tihanyi, leányát — Wlassák, Bagot — Békeffy, Gonosz mostohát — T. Pogány, az őrmestert Rédei játszzák.

Szigligeti-Színház.

Ma, esztörtökön 1905 február 9-én,

Frizzo búcsu fellépte.

HELYEK: Nagypáholy 14 korona, földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsölye 3 kor. Korszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék 80 fill. Földszinti állónyel 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állónyel 40 fill. Egy színlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, pénteken, február hó 10-én:

TEKNŐSBÉKA.

Vigjá ék.

EGYESÜLETEK.

A katolikus Kör választmányi gyűlése.

A nagyváradai katolikus Kör tegnap délután választmányi gyűlést tartott Palotay László pápai praelátus elnöklete alatt. Kivüle jelen voltak:

Fetser Antal, Grócz Béla, Dus László, Stark Gyula, Novotny S. Alfonz, Kelemen Kálmán, Beczkay Lajos, Csobánczy Lajos, Csátary József, Novák János és dr. Imrik Gusztáv titkár.

A választmány az elhunyt Bereczky Géza helyébe Kelemen Kálmánt választotta meg a kör pénztárnokának. Néhány folyó ügy letárgyalása s az új tagokul jelentkezők fölvétele után a gyűlés véget ért.

Uj egyesület. A Nagyváradai Ipar Fejlesztő és Pártoló Egyesület, amelynek létesítésére tudvalevőleg széles körű akciót indított néhány lelkes nagyváradai iparos ifj. Rimanóczy Kálmán építész vezetésével a helyi ipar, a nagyváradai iparosság érdekében, közvetlenül a megalakulás előtt áll. Az egyesület céljait, az eszközöket, amikkel meg lehet valósítani mind részletesen körülírja, meghatározza az alapszabálytervezetet, amelyet teljesen elkészített már a megalakulást előkészítő bizottság. Megkezdődött a taggyűjtés is és a többi szükséges előmunkálatok mind olyan stádiumban vannak, hogy semmi akadály nincs már. Ma szétmentek a meghívók, amelyek vasárnapra hívják össze az eszme pártolóit, alakuló közgyűlésre. A gyűlést délelőtt tíz órakor tartják a városháza nagyobbik tanácstermében. Ezen a gyűlésen fogják véglegesen megállapítani az alapszabályokat és megválasztják az egyesület vezetőségét. — Nemcsak az iparosok körében, hanem a közélet vezetői és általában a polgárság közt is nagy lelkesedéssel fogadják az életerős egyesülés eszméjét. — Az alakulás nagyon látogatottnak ígérkezik és utána, a törvényes határok között megkezdődik az egyesület működését.

Igazságszolgáltatás.

Elrendelhető-e a végrehajtás képviselői illetményekre, ha az országgyűlés fel van osztatva? A budapesti kir. kereskedelmi- és váltótörvényszék előtt biztosítási végrehajtást kértek az országgyűlés feloszlása után egy volt országgyűlési képviselő és jelenlegi képviselőjelölt képviselői illetményeire. A kir. kereskedelmi- és váltótörvényszék 6928/1905. szám alatti végzésével megtagadta a végrehajtás elrendelését azon alapon, mert köztudomású tény, hogy a magyar országgyűlés fel van osztatva.

Az italmérési engedély átruházása nem tiltott ügylet. A Kuria 1904. november 23-án I. G. sz. alatt a következő ítéletet hozta: Való ugyan, hogy az 1899. évi XXV. t. czikk 1. §-a szerint az ott említett szeszes italokat csak az mérheti ki és kis mértékben csak az árusíthatja el, aki erre a pénzügyi hatóságtól engedélyt nyer; továbbá való, hogy a 15. § 9. pontja szerint az engedély attól az engedélyestől, ki engedélyét bérbe adja vagy másra ruházza, elvonható és végül való ugyan, hogy a 30. § 1. pontja szerint jövedéki kihágást képez s a 31. § és 35. § szerint szabadságvesztés büntetésre változtatható pénzbüntetéssel büntetendő az, aki engedély nélkül szeszes italokat kimér vagy kisebb mértékben elárúsít, de a törvénynek ezek a rendelkezései az italmérési engedély bérbeadását vagy másra átruházását nem nyilvánítják az ebbeli szerződés érvénytelenségét eredményező tiltott ügyletnek, hanem az italmérési engedélyt csak elvonhatóan nyilvánítják s az ilyen tárgy szerződésnek az engedély elvonása következtében megszűnése nem vonja maga után a szerződő felek egymás irányában fennálló magánjogi igényeinek bíróság előtti érvényesíthetlenségét.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Február 11. Postások bálja a Zöldfában.
Február 12. Tisztibál a Kereskedelmi Csarnokban.
Február 13. Izr. nőegylet estélye a Sasban.
Február 18. Várad-velencei kath. kör bálja a Zöldfában.
Február 28. Tisztibál a Csarnokban.

Tiszti bál. Városszerte nagy az érdeklődés a szombat esti tiszti bál iránt. Lapunk tegnapi számában közöltük a bálnak néhány érdekes momentumát; ezeket tárgyalták minden körben, ahol a multságok, a bálók szóba jöhetnek. Természetesen mindenütt nagy feltűnést keltett a közlemény s a hol a papák még ingadoztak, a mamák még gondolkodtak s a leányok nem mertek erélyesebben könyörögni: ott az ostrom most döntő sikereket ért el s kimondatott a jelszó: Mindnyájunknak el kell menni!

TÁVIRATOK.

Tisza újabb törvénysértést akar elkövetni.

Budapest, febr. 8. (Saját tud. táv.) Tisza István gróf azt akarja tanácsolni a királynak, hogy még az országgyűlés össze ülése előtt napolja el a képviselőházat.

Az ellenzék el van rá készülve, hogy ha a király elnapolja a képviselőházat, trónbeszéd nélkül megtartják az első ülést.

Tisza eszméjét — mely újabb törvénysértés lenne — még a Loyd-Klubban is ellenzik.

Andrássy a királynál.

Budapest, febr. 8. (Saját tud. táv.) **Andrássy Gyula** gróf ma délután 3 órakor kihallgatáson volt a királynál. A kihallgatáson, mely fél 5-ig tartott — Andrássy az ellenzék álláspontján kívül a saját felfogását is közölte. Andrássy gróf csak úgy tartja megoldhatónak a helyzetet, ha a kormányalakítással olyan szövetkezett pártot bíznak meg, mely többségben van.

Katonai dolgokban még mindig nem akar engedményeket adni. Az ellenzék azonban katonai dolgokban nem enged semmit s így az udvarnak paktálni kell. Andrássy Gyula a Pistonban szállott meg.

A kihallgatás után Andrássy Goluchovszkyt és Pitreichot látogatta meg. A király holnap is kihallgatáson fogadja Andrássyt, ki a felségtől meghívó levelet fog hozni valamelyik kiváló politikusnak Budapestre.

Plósz visszalépett.

Budapest, febr. 8. (Saj. tud. táv.) **Plósz Sándor** a IX. és X. kerületben visszalépett. A szabadelvűpart nem fog jelöltet állítani s így Ballagit válasszák meg egyhangulag.

Az orosz munkásforradalom.

Varsó, február 8. A bányamuukások sztrájkja miatt nagy a szénhiány. A szénszállítás megszűnt. A széntőzsdén nincs üzlet. A szénművekben az árak 60—70 százalékkal emelkedtek.

Jelizavetpol, február 8. A hetyi vasuti állomáson 200 munkás sztrájkol, akikhez a váltókezelők, kocsitolók és más munkások csatlakoztak. Bérfelemelést és rövidebb munkaidőt követelnek. Az éjjeli vonatok nem közlekednek. Az állomást katonaság őrzi.

Varsó, február 8. A gyárosok és a munkások között létrejött egyezség dacára is tovább tart a sztrájk némely gyárban.

Lodz, február 8. A kis gyárakban megkezdtek a munkát. A vasuti vezetés ismét felelősséget vállal a feladott szállítmányok idejében valló továbbításáért.

A csár és a szabadság.

Budapest, febr. 8. (Saját tud. táv.) A csár ma fogadta Termocov minisztert, ki azt tanácsolta a csárnak, hogy tegyen ígéreteket a munkásoknak, hogy azok szüntessék be a sztrájkot.

A csár megígérte, hogy nem csak a munkások kérését teljesíti, de a sajtószabadságot is reformálja. A sajtóreformon már dolgoznak.

Ostromállapot.

Budapest, febr. 8. (Saját tud. táv.) Szokloviczéből jelentik, hogy Orosz-Lengyelországban kiütött a forradalom. A kormány ostromállapotot rendelt el, egy ezred katonasággal megerősítette a városban a helyőrséget.

Holnap ki fog ütni az egész országban az általános sztrájk s a katonasággal megütközik a tömeg.

A háboru.

Pétervár, február 8. Hir szerint Gripenberg tábornok helyére, ki visszatérőben van Pétervár felé Gericzki tábornokot nevezik ki a távol keleti 2. hadsereg parancsnokává.

Washington, február 8. (Reuter.) Hivatalos körökben kijelentik, hogy a külügyminiszter nem tett semmi féle lépést az iránt, hogy a két hadviselő hatalom békés megoldás felé törekedjék. Az Egyesült-Államoknak ragaszkodniok kell ahhoz, hogy bármikor és bárholyan köttessék meg a béke, fenntartják Kina sérthetlenségét és a nyitlt kaput.

NYILTÉR.

Üzletmegnyitás.

Van szerencsénk a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, miszerint *f. hó 5-től kezdve*

Kossuth-Lajos u. Füchsl-palotában

egy kizárólag tömegek és egész üzleti-raktárak vételéből álló állandó üzletet nyitottunk.

Évek óta folyton ilyen uton vásárolt áruinkat eddig kereskedőknek, egy tömegben szoktuk eladni, azonban mai naptól fogva az esetről esetre vásárolt tömegeket a t. detall vevő közönség között első kézből fogjuk a legminimálisabb haszon mellett forgalomba hozni.

Már ez idő szerint nagyobb különböző női- és férfi-divat cikkekből álló raktárral rendelkezünk és így a t. vevő közönség érdeke, ha bevásárlásuk előtt raktárunkat megtekintik.

Teljes tisztelettel

Kohn Márton és Tsa.

Két nagy üzlet lesz elárusítva.

Oroszában és Budapesten, két nagy üzletet vettünk, melynek női szöveteket, vásznakat, asztalneműket rövidárakat és több ezer rőfös áru cikkekkel tartalmazzuk. Ezeket, míg a készlet tart, a volt FREIBERGER féle maradék-áruházban (Bémer-tér) rendkívül meglepő olcsó árban adjuk el. Ez az alkalmi elárusítás e hó 9-én azaz csütörtökön veszi kezdetét.

Kovács L. és Tsa

Nincs tehetetlenség!

Ez már igazán ritka alkalom.

Használja is azt ki minden vevő!

Ilyen ritka alkalom rég volt és soká lesz hogy még órát és ékszer is gyári áron alól lehessen beszerezni. Miért? Mert a napokban a Klein-féle óra és ékszer raktáron levő gyűjtemény árverésen megvettem. És így mindenki kevés pénzért szép ajándékot vásárolhat. Nagy tömeg óra, arany és ezüst gyűrűk, fülfüggők, láncok, karperecek, jousjouk, evőszközök, stb kerülnek eladásra. Továbbá szemüvegek, viz-, láz-, és szoba-hőmérők leszállított árban. Törött vagy ócska aranyat vagy ezüstöt pénzért, vagy cserébe a legmagasabb árban beváltom. Ora, ékszer és látszer javítás pontosan, jótállás mellett elkészítetik. — Minden verseny kizárva.

FREUND BENJÁMIN

műorás, ékszer- és látszerész.

Nagyvárad, Fő-utca, Széchenyi szálloda.

REGÉNYCSARNOK.

GILLIAN.

Angolból átdolgozva.

43.

Azt a szép munkát, melyen Gerti oly szorgalmasan dolgozott, ezelőtt néhány hónappal kezdte el, midőn Hill Arturnak eljegyezte magát. Kétségtelen, hogy kedvese gyákrán állott akkor mellette s nézte, mint halad a munkájában, dicsérve a szorgalmát. Am most miután szerelmese hűtlennek bizonyult s a szerelem édes álmának vége volt, a munka azért megmaradt s a türelmes kezek folytatták munkájukat.

Gerti hirtelen felnézett, az én merengő tekintetemmel találkozott, elpirult és mosolygott.

— Miről gondolkozol? Miért nézel oly komolyan reám? kérdé.

— Azt gondoltam, feleltem szórakozottan, hogy milyen szerencse, hogy az a munka nem tud beszélni.

— Miért? Hogy érted ezt? Dóra, te engem néha gondolkozóba ejtesz, midőn oly merengő kifejezéssel nézel reám. Te engem — mondja hahozva — Lady Rossra emlékeztetel.

— Ki az a Lady Ross?

— Egy szomszédunk, a legszebb asszony, a kit valaha láttam. . . Dórá, még nálad is szebb.

— Az könnyen meglehet, — szóltam közbe.

— De Gerti folytatta:

— Nagyon szép asszony, szép háza van és olyan férje, a ki imádja őt s két angyali szépségű kedves gyermekét. Minden öröme megvan, a mit a világ csak adhat, de én mind e mellett nem irigyelem őt.

— Miért nem?

— Mert nem boldog!

— Akkor nagyon háládatlan asszony, mert hiszem mindene megvan, a mi a boldogsághoz szükséges; vagy talán az érzelgős természetek közé tartozik, a kik mindig előre és hátra néznek és azután sóhajtoznak azon, a mijük nincs és ezzel saját életüket és a környezetüket is elkeserítik? Vagy titkos bánat emésztí? Talán valami régi szerelem. . .

— De Dóra, hiszen férjnél van!

— Igen, tudom, de édesem, némely férjes asszony is megengedi magának alkalmilag azt a fényűzést, hogy szeretőt tart. . .

Gerti megbotránykozva nézett rám.

— Meg vagyok róla győződve — mondá — hogy erről szó sem lehet. Ha a papi lakban meglátogat, majd ott találkozni fogsz vele és itélhetsz róla magad. Lehet, hogy megtaláld a titok nyitját. . . De — folytatá — bevégeztem a munkámat. Dóra, most már szivesen elkísérlek.

XIII

Szeptember elején levelet kaptam Rhil-tonnétól, melyben meghívott, hogy Gertit kísérem el s néhány hétig maradjak náluk Yorkshirben. Azonban olyan események fordultak elő — a többek között a Percyné hirtelen támadt betegsége — melyek miatt a szives meghívást akkor rögtön nem fogadhatam el, de október elején ellátogattam hozzájuk. Kellemes, tágas, kissé piszkos, régi épület volt, melyben laktak, de a fesztelenség, melylyel az egész háznép élt, megnyerte a tetszésemet, már csak azért is, mert Percyné ceremóniás szokásait nem szerettem. (Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Mely körülmények teszik szükségessé a nitrogén trágyázást.

A nitrogén trágyázásnál több körülmény veendő figyelembe, mert a nitrogén trágya a többi műtrágyaféléktől elütőleg több szempontból alkalmaztatik. A trágyafélék s különösen a műtrágyafélék alkalmazásának oka nem más, mint terményeink terméshozamának növelése s csak nagy ritkán alkalmazzuk azokat más okból, mint pl. a szuperfoszfátot azon célból, hogy ez által terméseink minőségét is javítsuk. De a főcél mégis mindig az előbbi marad. Nem így van a nitrogéntrágyáknál s ezek közül is különösen a chililalétronnál, mert ez nem csak terméseink fokozása szempontjából használtatik, de védekezési eszközzül is.

A nitrogéntrágya alkalmazása különös fontossággal bír oly növényeknél, melyek sok növényi és állati ellenség bántalmának vannak kitéve, melyeknek termelése tehát nagyobb rizikóval jár.

Jelentékeny szerepe van továbbá a nitrogén trágyázásnak olyan talajokon is, melyek nitrogénben szegények s így alkalmazásával a növények kezdetleges fejlődését és megerősödését biztosíthatjuk s így a későbbi tenyésztésre s a termésre is befolyhatunk általa, vagy továbbá rosszul telelt vetéseink felszegélyezésére is használhatjuk. Végül figyelembe jön, mint tulajdonképeni trágyaszor, midőn directe a termésfokozása céljából alkalmazzuk azt.

Az első szempont minden növénynél figyelembe jöhet, mely fejlődése kezdetén különböző bántalmaknak van kitéve, mert mint említettem, így igen sok esetben elháríthatjuk a bajt s biztosíthatjuk termésünket. A második esetben minden növénynél és minden talajnem alkalmazandó, tekintet nélkül arra, hogy a talaj tartalmaz-e elegendő nitrogént, vagy sem, mert bármily nitrogén gazdag legyen is valamely talaj, sohasem tartalmazhatja az a nitrogént oly könnyen oldható és felvehető alakban, mint

ahogy az a chilisalétróban van. A rosszul telet és gyenge vetések pedig csakis a legkönnyebben oldódó s jóformán kész oldatokból bírnak táplálkozni. A harmadik, azaz a tulajdonképeni trágyázási szempont már nem jöhet figyelembe minden növénynél; e tekintetben a növények két osztályba sorozhatók, u. m.: pillangós virágú és nem pillangós virágú növényekre.

A pillangós virágú növények nem vonnak ki a talajból nitrogént, hanem a levegő szabad nitrogénjét kötik le s ezt halmozzák fel a gyökereikben elhelyezett nitrogén-gumókban s gy hát nemhogy szegényebbé tennék a talajt, de még inkább növelik annak nitrogén-tartalmát. A nem pillangós virágú növényeknél a chilisalétróm trágyázási szempontból is alkalmazandó, mert ezek már jelentékeny mennyiségű nitrogént fogyasztanak el.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, febr. 8.

Buza ápr.-re	19.56
Buza okt.	17.26
Rozs ápr.-re	15.34
Tengeri májusra 1905.	13.88
Zab ápr. ra	14.72
Repcze aug.-ra	14.08

Értéktözsde.

Budapest, febr. 8.

Os-rákhitelrészvény	512.94
Magyar hitelrészvény	806.50
Leszámi oló bank	464.50
Rimamurányi	514.—
Osztrák-m. államvasúti részvény	649.—
Közuti vasut	569.50
Városi villam s vasut	339.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905. febr. 8-én

Magyar aranyjárdék 4 ⁰ / ₀	118.90
Magyar koronajárdék 4 ⁰ / ₀	98.05
Magyar koronajárdék 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	89.75
Magyar földtehernt entesítési kötvény 4 ⁰ / ₀	98.30
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcson	213.50
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcson	176.—
Osztrák járadék papirban	99.90
Osztrák járadék ezüstben	10.030
Osztrák járadék aranyban	11950
Osztrák korona járadék	10.0
1860. oszt. államsorjegyek	157.75
Osztrák mgyar bankrészvény	16.25
Magyar hitelbank részvény	654.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	9.7625
Osztrák-magyar államvasúti részvény	65.1—
20 frankos arany (Napolendor)	19.08
Német Birodalmi marka	117.35
London vista	240.45
Páris vista	95.55
20 márkás arany	23.50

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A

„Nagyváradai Hitelbank“

részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi

időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

**törlesztéses
jelzálogkölcsonöket
nyujt,**

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsonkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsonöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett **5⁰/₀-os** kamatot összeg után fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Az igazgatóság.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfeljek,

számlák, falragaszok,
bált meghívók,
tánczrendek, ótlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek.

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Czipész-üzlet áthelyezés.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy évek óta fennálló

czipész-műhelyemet

Teleky-utczáról **Olaszi, Színház utca**, az újonnan épült *Dr Adorján Emil* házába helyeztem át.

Elvállalok minden e szakba vágó min-kák mérték utáni készítését, ugyszintén el-fogadok **javitásokat** a legolcsóbb árban.

Vidéki megrendelések egy pár viselt czipő beküldése mellett pontosan eszközölnék.

Becsés megrendelést és pártfogást kérve maradok — *pontos és gyors kiszolgálásról előre is biztosítva* kiváló tisztelettel

Darvassy Károly,

czipész-mester.

Belépési felhívás

a „Polgári takaré- és segély-szövetkezet“

10-ik évtársulatába.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet“ 1905. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1907. év végéig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s *minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő.* A három év eltelte után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémosztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 1/6 részét 6% os kamatláb mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fillér (5 kr) beiratási díj fizetendő és egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjai, valamint mindazokat, kik az 1905. január 3-tól kezdődő 10-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlet-helyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz. *mielőbb* jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1904. november hó.

A »Polgári takaré- és segély-szövetkezet«
943. igazgatósága.

A 10 évtársulat befizetési napjai:

kedd délután . 3—5-ig.
szombat d. u. . 3—5-ig.

A szövetkezetnek ez időszertint 2000 tagja van.

mintegy 35000 üzletrészszel.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

NAGYVÁRADON, Fő-utca elején.

Modern lakás, szálloda és kávé-ház berendezések iparművészeti vállalata. Telefon: 421 sz.

Elegáns matt és fényezett

BUTOROK

jutányos gyári árban.

GYÁRTELEP: BÉKÉSCSABÁN.

Raktárak: Nagyvárad, Baja

A közlő

Farsangi ünnepekre

ajánlja:

MOLNAR LAJOS

Nagyvárad, SCHLAUCH-TÉR 18. sz. lakos

s a j á t t e r m é s ü

nagyvárad- és ménesgyoroki-borait palackosan és hordóban.

Hordóborok:

Nagyvárad-uj-bor, fehér HI-je 18 forint
Ménesi vörös-bor, ó > 50 frttól feljebb
Ménesi sanvignor fehér aszúbor > 80 forint

Üvegezett borok:

Nagyvárad-uj fehér bor 1 lit. üveg — 32 kr.
» ó » » 1 » — 40 »
1900-as ürmös ó » 1 » — 40 »
Ménesi Kadarka, vörös 0.7 lit. palack — 90 »
» Cabernet » 0.7 » 1— »
» Sanvignor 0.7 » 110 »
» » 0.5 » — 75 »

Tíz üvegen felüli rendelést házhoz szállítok.
Telefonszám: 406.

Maár és Szabó

fűszer-, csemege-, bor-, gyarmataru-, vadhus-,
= ásvány- és gyógyvizek-kereskedése =
Nagyvárad, Fő-utca.
(Moskovits-palota.)

Értesítés!

T. cz.

Van szerencsénk szives tudomására hozni, mi-szerint Nagyváradon, Fő-utczán, a régi Apolló-épületben levő Hajnal Ferencz czég fűszerüzletét megvettük s azt

MAÁR és SZABÓ

törvényszékiileg bejegyzett czég alatt új helyiségünkben fogjuk tovább vezetni.

Üzletünket a mai modern kor igényeinek megfelelően rendeztük be, úgy, hogy a legkényesebb igényeknek is eleget tehetünk, felszereltük a legjobb minőségű: fűszer, csemege, bor, hideg felvágot-tak, mindenféle halconservet, pástetomok és friss töltésű ásvány-gyógyvizekkel, nemkülönben idényszerűleg mindenféle lótt vaddal.

Amidőn ezt tisztelettel szives tudomásul adjuk, kérjük nagybecsű megrendeléseit, melyeket a leg-pontosabban fogunk eszközölni, helybeli megrende-léseket házhoz, a vidékieket pedig 50 koronán felül ingyen csomagolással és bérmentve szállítjuk a rendelő vasuti állomására.

Nagybecsű pártfogását kérve maradunk kiváló tisztelettel:

Maár és Szabó.

Diószeghi István

órás és ékszerész

Nagyvárad, Kossuth-(Sas)-utca

(Hajnal-palota.)

Elvállal: 929.

órákat, ékszereket

javítás végett.

Jutányos és lelkiismeretes kiszolgálás.

Óra és ékszer raktár.

Z á l o g h á z.

A „Biharmegyei Takarékpénztár“

z á l o g o s z t á l y a

február hó folyamán árverést tart.

Felkéretnek az elzálogosított tárgyaik rendezésére.